

posestvo tvori največji monopol na Angleškem, ki je najmanj nadziran. Večino zemljišč na Angleškem je v rokah le malo ljudi, ki so izpremenili deželo v puščavo in jo v tem stanu vzdržujejo (zato, da se z lovi zabavajo) in ki so tudi postavno upravičeni, da ostane dežela v tem stanu. Niti sovražnik bi dežele tako ne opustošil, kakor so to graščaki storili.

Neobhodno potrebno je in o tem cela Evropa soglaša, da biva na domači grudj krepak in številni kmečki stan, ker drugače se država ne more braniti. Na Angleškem se pa zemlja najslabše obdeluje. Nizke plače, ki jih plačujejo graščaki, povzročajo, da padajo tudi plače delavstvu v industriji.

Večposestvo se mora izpremeniti. Postopa naj se z njim odločno, temeljito in drastično. Položaj se mora popolnoma izpremeniti.

Angleži hočejo torej zopet obnoviti mali kmečki stan, ki ga pri nas, hvala Bogu, še imamo!

Skrb za zdrava stanovanja.

Poročal pri soc. ustavnem odseku kat. shoda dr. Adlešič.

Človek preživi v svojem stanovanju več nego polovico svojega življenja. Naravno je, da najbližja okolica, v kateri se človek giblje, vpliva ne samo na telesni, nego tudi na duševni razvoj posameznika. Stanovanje, njegova ureditev in položaj vpliva v veliki meri na človeški značaj.

Prvi pogoj za dobro stanovanje je, da je zdravo. Stanovanje mora imeti dovolj zraka in svetlobe. V srednji Evropi se zahteva za prebivalca 4 m³ stanovanjskega prostora pri višini nadstropja 2-50 do 3 m, torej 12 do 15 m³ zraka. Glede na svetlobo se zahteva, da mora biti površina oziroma vsebina okna eno dvanajstinko do ene osminke tal.

Daljša zdravstvena zahteva je, da mora biti soba prezračljiva, da jo obsejajo solnčni žarki. Stanovanje mora imeti tudi od zunaj svež zrak; zato se ne sme tiščati hiša k hiši, oziroma preveč približati hiša do hiše; zahtevajo se prostore ulice, velika dvorišča itd.

Kjer niso izpolnjeni vsi ti pogoji, tam je stanovanje kal ljudskih bolezni. V prvi vrsti pride v poštev jetika. Ta je najbolj razširjena tam, kjer so slaba in nezdružava stanovanja, lahko bi jo nazvali stanovanjsko bolezen.

Profesor Rauchberg je preračunal statistično število jetičnih na Dunaju; primerjal je dva okraja: prvega in desetega, prvi je sedež bogatih, druga pa delavskih slojev. Našel je, da stoji število bolezni v prvem okraju napram onemu v desetem okraju v razmerju 1:2 in umrljivost 1:4.

Na Angleškem so primerjali umrljivost v velikih mestih z umrljivostjo v takozvanih vrtnih mestih; pokazalo se je statistično, da znaša umrljivost pri odraslih na vsakih 1000 ljudi 15-9,

pri otrocih pa 14-5. V vrtnih mestih nasproti temu pri odraslih 4-8, pri otrocih pa 4-8 ali 7-5 do 8-2. Gotovo pridejo tukaj v prvi vrsti v poštev ravno zdrava stanovanja, ki povzročajo toliko manjšo umrljivost pri odraslih, posebno pa pri otrocih.

Slabo stanovanje ima tudi v nrvnem oziru dalekosežne posledice za podčinca in družino in družbo.

Tesnega, temnega in zaduhlega stanovanja nihče ne ljubi. Kdor je nanj navezan, se ga po možnosti ogiblje. Zato išče raje zabave in razvedrila v gostilni in drugod. S tem se razvija in pospešuje pijanstvo z vsemi žalostnimi posledicami.

Zalostnejša je še slika, če je navezana na tako stanovanje družina. Oče, mesto da bi v prostem času hitel med svojce, gre rajši v gostilno, kjer popiva svoj tedenski zaslužek, družina pa strada doma. Družinsko življenje je v takem slučaju uničeno za vedno. Zamenarja se vzgoja otrok, ki so večinoma prepuščeni sami sebi in svoji usodi in zaidejo v slabe družbe.

Statistično je tudi dokazano, da so taka tesna in mala delavska stanovanja najdražja. Takozvani Švabov zakon dokazuje, da odpade na najemnino tem višji davek, čim manjše je stanovanje. Mali delavec, ki stanuje v pravih prostorih, plačuje svoje stanovanje najdražje. On plača dobro četrtino, včasih celo tretjino svojih dohodkov samo za stanovanje. Takozvani srednji stanovi pa plačujejo svoja stanovanja približno z eno šestino svojih dohodkov.

Izdajatelj Fran Ullreich, Dunaj. — Odgovorni urednik Jožef Gostinčar, drž. posl. — Tisk Kat. tiskarne.

Ste že poskusili kavo s Franckovo perl-ržjo, znamka :Perlo:?

Ista ugaja tudi brez zrnate kave.

A. ŽIBERT, Ljubljana
Prešernova ulica
priporoča svojo
**veliko zalogo čevljev do-
mačega izdelka**

"ZENIT"

Tovarne za asbestškrlj „ZENIT“
družba z om. zav. Mor. Žumberk
dobavljajo najboljši in najcenejši
krovski material
Zastopnik: ZAJEC & HORN, Ljubljana, Dunajska cesta 73

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven spadajočih potrebščin.

F. Meršol Ljubljana
Mestni trg 18.
Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izbor vezenin, čipk, rokavio, nogavio, otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov, žepnih roboev, ovrtnikov, zavrtno, volne, bombaža, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov in vsakovrstnih drugih risb.

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini

Janko Češnik
(Pri Češniku) Ljubljana
Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica
v kateri dobite vedno v veliki izbiri najnovejše blago za ženska in moška oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva.

Pristopajte k Jugoslovan. Strokovni Zvezi!

Solidno izdelane
dežnike in solnčnike
priporoča
po najnižjih cenah
L. Mikusch, Ljubljana,
Mestni trg št. 15.

KUC

Zdravniško priporočeno **kritvoroče vino, daje moč in zdravje.**

Vzorec 4 steklenice 5 kg franko po poštne povzetju K 4-50.

Edina zaloga **BR. NOVAKOVIČ**
veletrgovina vina, vermuta, marsale, malage, konjaka, žganja itd.
LJUBLJANA.

Razširjajte med delavstvom Vaše glasilo **„Našo Moč“.**

V slučaju, da z ozirom na neodložna dela, našeta v točkah 2 in 4 člena III., obrtnik ne more dati delavcu primerne časa, da bi šel k predpoldanski službi božji, mora mu vsaj naslednjo nedeljo dati priliko, da zadosti svojim verskim dolžnostim. Navadno se bode sporazumno med gospodarjem in delavcem v to odločil čas, ko je dotični delavec pri delu najmanj potreben. Seveda mora delavec res porabiti ta čas namenu primerno; kajti sicer bi zanemarjal svoje dolžnosti in gospodar bi ga smel, ako bi se to primerilo večkrat, odpustiti iz službe brez odpovedi (§ 82, črka f).

Kadar pomožni delavci ob nedeljah opravljajo taka dela, ki so našeta v točkah 1, 2 in 4, člena III., več kakor tri ure, dovoliti jim mora podjetnik primeren nadomestek. — Samo ob sebi umevno je, da se med nadomestni počitek za nedeljsko delo ne sme vračunati oni čas, ki je odločen za počitek med navadnim delom (§ 74 a).

Člen VI.

Trgovinski minister v porazumu z udeležanima ministroma je pooblaščen, ukazoma dovoljevati tudi ob nedeljah obrtno delo pri posameznih vrstah obrtov, pri katerih se po njih naravi ne da prekiniti obrat ali dotično delo odložiti, ali pri katerih je obrat ob nedeljah potreben z ozirom na vsakdanje ali ob nedeljah še posebe se javljajoče potrebščine prebivalcev ali javnega prometa.

Enako se more takim proizvodnim obrtom, kojih delanje je po naravi obrata omejeno na določeno dobo in pri katerih se ne dajo odložiti dotična dela, ker je nevarnost, da bi se izpridile sirovine (takozvani kampanjski obrati), za neko število v to dobo spadajočih nedelj dovoliti nedeljsko delo.

Pri neprenehoma obratovanih obrtih, glede katerih se nedeljsko delo dopušča, omejevati je to vselej na opravila, ki so s pravim neprenehanim obratom neposrednje v zvezi, pri ostalih pod izjemo tega člena idočih obrtih pa vselej na opravila, v ukazu izrečno dopuščena; nasproti pa morajo mirovati vsa druga dela, kakor so pripravljalna ali drugačna postranska in pomožna dela.

Dela, ki so v teh obratih po gorenjih določilih tega člena dovoljena ob nedeljah, se uravnajo in pa pogoji, pa katerih so dovoljena, se ustanove za vse obrate iste vrste enakomerno in oziraje se na ukazila, podana v členu V. o nadomestnem dnevu počitka.

Dotična določila je vzprejeti v delovni red, oziroma nabiti jih je v delovnih prostorih na primeren mestu v jeziki, navadnih v dotični deželi.

Obrti, kateri se smejo vršiti tudi ob nedeljah, so imenoma navedeni v ministrski naredbi z dne 24. aprila 1895. (drž. zakonik

pisni o nedeljskem počitku za ona podjetja, katera pripadajo državi kot monopoli in regalije (trafike, prodajanje smodnika, brzojavni in poštni uradi itd.)

Prepoved, da se ob nedeljah in praznikih v občeh ne sme delati, zadeva vse obrtno delo. Zato ne velja ta prepoved samo za obrtno pomožne delavce (§ 73., črka a)—d), ampak tudi za uslužbenca, ki opravljajo dela boljše vrste (§ 73., zadnji odstavek). — Izvzeta so — poleg drugih, zakonito določenih slučajev — od te prepovedi osebna dela obrtnikova, katera sme sam brez pomožnih delavcev delati tudi ob nedeljah, ako se delo ne vrši javno (člen III., točka 5.). — Kolikor je pri trgovanjskih obrtih prepovedano delati ob nedeljah, velja ta prepoved tudi za gospodarja (člen XI.). — Ako je pri proizvodnih obratih (produktivnih) obrtih združeno z obratovanjem tudi prodajanje narejenih izdelkov, ne sme ob prepovedanem času teh izdelkov prodajati niti gospodar sam, dasi so mu druga osebna dela dovoljena (člen XII.).

Ker je nedeljski počitek zakonito zapovedan, zato se v delovno pogodbo ne sme sprejemati taka točka, ki bi temu nasprotovala, razen pri onih obrtih, v katerih se sme delo vršiti tudi ob nedeljah.

Prestopki tega zakona o nedeljskem počitku se kaznujejo po kazenskih določbah obrtnega reda (§ 133., črka a) in d).

Člen II.

Nedeljski pokoj se mora pričenjati vsako nedeljo najkasneje ob 6. uri zjutraj, in sicer ob istem času za vse delavce vsakega obrata, ter mora trajati vsaj 24 ur.

Nedeljski počitek ima v občeh trajati 24 ur. Izjeme glej v sledečih členih.

Kedaj naj se ta počitek prične, to določiti je med zakonitimi mejami prepuščeno svobodnemu dogovoru med obrtnikom in pomožnim delavcem. Ker se nedelja začne o polnoči med soboto in nedeljo, zato se nedeljski počitek ne more pričeti pred tem časom.

V vsakem posameznem obrtu je dati nedeljski počitek istočasno vsem delavcem. Zato ni dopustno, posamezne vrste delavcev istega obrta odpustiti po vrsti drugo za drugo. (Ukaz trg. min. dne 27. maja 1895, št. 29.014.)

Člen III.

Od določila člena I. in II. so izvzeta:
1. Dela snaženja in vzdržavanja, ki jih je opravljati v obratovanih in na delavnjskih pripravah, ker je od njih odvisno pravilno nadaljevanje lastnega ali pa kakega tujega obrata in ker jih ob delavnjskih ni moči opravljati brez bistvenega moteža v obratu ali brez

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica 9

priporočata svojo največjo zalogo
izgotovljenih oblek za gospode,
dečke in otroke.

Novosti v konfekciji za dame.

Lekarna „Pri kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc

Ljubljana, Rimska cesta šte. 24.

Priporočajo se sledeča zdravila:
Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kapljice za želodec, izvrstno, krepljeno in slast do
jedi pospešujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kapljice zoper želodčni krč, steklenica 20 v.
Posipalni prašek, proti ognjivanju otrok in proti po-
tenju nog, škatlica 50 v.
Ribje olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodij, za odstranitev kujurh očes in trde
kože, steklenica 70 v.
„Sladin“ za otroke, škatla 60 v.
Tinktura za želodec, odvajalno in želodec krepljeno
sredstvo, steklenica 20 v.
Trpotčev sok, izvrstnen pripomoček proti kašlju, ste-
klenica 1 krono.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 v in 4 krono 80 v.

IVAN JAX in SIN v Ljubljani,

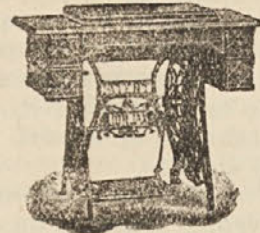
Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo raznovrstnih

voznih koles in
šivalnih strojev

= za rodbino in obrt. =

Sladni čaj-zajtrk!

Kri! 50% pritranka in okusen zajtrk, južina! dose-
žejo oni, ki namesto kave, čaja, kakao, sladne kave, pijejo
sladni čaj. Ako se ga uporablja pri dojenčkih namesto
moke za otroke, so otroške bolezni manj nevarne. — Je za po-
lovico cenejši. Dr. pl. Trnkóczyjev sladni čaj ima ime Sladin in
je vedno bolj priljubljen. Povsod $\frac{1}{4}$ kg zavoj 60 vin.
Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev
lekarnar Trnkóczy v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih osem
otrok zredil s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: le-
karnar Trnkóczy: Schönbrunnerstrasse šte. 109,
Zdravje! Josefstädterstrasse šte. 25, Radezkyplatz šte. 4.
V Gradcu: Sackstrasse šte. 4.
Priporočljiv zlasti za one, ki se čutijo bolne, slabe.
Za resničnost tega naznanila jamči 6 tukaj navedenih tvrdk
Trnkóczyjevih, istotako ugodne sodbe zaupanja vrednih oseb.

Zdravniško priporočeno zdravilno sredstvo:

BIOGLOBIN

Kri tvoreča pijača izvrstnega okusa.
Odlično krepljeno sredstvo za mlade in stare.
V steklenah po K 350 in K 2— v vsaki
lekarni. — Glavna zaloga za Kranjsko:

M. R. Sušnik

lekarna „Pri zlatem jelenu“
Ljubljana, Marijin trg.

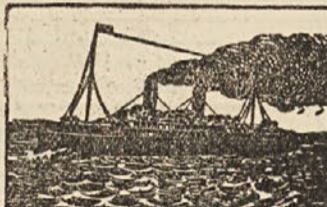
Obzirljivo Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
kakovosti potovalni naj se obrnejo
na Simona Kmetelka
v Ljubljani Kolodvorska ulica 20.
Kakovostno Pojasnilo daje se brezplačno.

Edina in najkrajša linija v Ameriko!

Samo 5 dni!

iz Hawre v
New-York

francoska prek-
morska družba.

Veljavne vozne liste (Šifkarte) za francosko linijo iz
Hawre v New-York in listke za povratek iz Amerike
v staro domovino, po najnižji ceni

in brezplačna po-
jasnila daje samo
potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18
v hiši „Kmetke posojilnice“.

ED. ŠMARDA

Največja in najstarejša
tovarna lončenih peči in
raznih lončenih izdelkov
Avgust Dreise, Ljubljana

Mnogokrat odlikovana.

Priporoča se slavnemu
občinstvu in prečastiti du-
hovščini v naročila na
štedilna ognjišča
in peči

preproste in najfinejše, iz-
vršene v poljubnih moder-
nih barvah in vzorcih naj-
bolj strokovnjaški, solidno
in trpežno po najnižjih ce-
nah. Župniščem, samosta-
nom in šolam dovoljujem
znamenit popust. Ilustrirani
ceniki so na razpolago.

FR. P. ZAJEC, Ljubljana

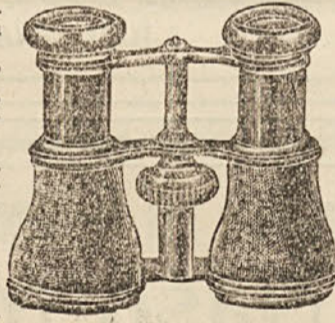
Stari trg št. 9.

Izprašani optik.

Zalagatelj c. in kr. armade, c. in kr. vojne
mornarice, c. kr. domobrancev itd.

Največji optični zavod.

Prvi spe-
cialist za
očala in
ščipalnice,
narejene
strogo
natančno
po naročilu
in zdravni-
ških pred-
pisih. —
Nadalje
priporo-
čam svo-
jo veliko
izbrano
strokov-
njaško pravilno izdelanih toplomerov, zrako-
merov, daljnogledov vseh vrst, kakor Zeiss, Busch,
Goerz itd. — Vsa popravila izvršujem v svoji lastni
po najnovejšem sistemu z električnim obratom urjeni delav-
nici in je ogled iste mojimi cenji. odjemalcem vsak čas dovoljen.
Bogata zaloga najboljših ur, zlatine in srebrnine. Zahtevajte cenik.

nevarnosti za življenje in zdravje delavcev;

2. potrebno čuvanje obratnih naprav;
3. dela za napravo inventure, in sicer enkrat v letu;
4. neodložna dela začasnega svojstva, katera je treba izvršiti ali iz javnih ozirov, zlasti iz ozirov varnostne policije, ali pa v primerih sile;
5. osebna dela imetnika obrta, kolikor se opravljajo brez uporabe pomožnega delavca in ne javno.

Za opravila, ki so tukaj naštet, ne velja torej prepoved nedelj-
skega dela.

V točki 1. gorenjega člena navedena dela izvrševati ob nedeljah
je dovoljeno samo pod pogoji, ki so tukaj omenjeni. Zato je dovo-
ljeno, da n. pr. tovarne za stroje, kovači, ključavničarji, mizarji
i. dr., ob nedeljah izvrše potrebne poprave (n. pr. na parnih kotlih,
motorjih, strojih itd.) tudi v tujih obratih, ako bi se brez teh poprav
dotični obrt ne mogel pravilno nadaljevati.

Dalje se smejo ob nedeljah opravljati taka neodložljiva dela,
ki se morajo izvršiti iz javnih ozirov ali v slučaju sile (točka 4). —
Pod javnimi oziri ni razumeti samo koristi države, občin i. dr.,
ampak tudi koristi občinstva. — Kot dela, ki se morajo opraviti v
sili, se smatrajo ona, katere se morajo takoj izvršiti v odstranitev te
sile ali v odvrnitev preteče nevarnosti. Istotako spadajo sem nujna
opravila, ki so potrebna vsled kakega posebnega slučaja (smrti,
bolezni i. dr.) in se ne morejo odložiti na naslednji dan. (Ukaz trg.
mijn. 27. maja 1895, št. 29.014.) — Taka dela so n. pr. neodložne po-
prave ključev in ključavnic, neodložne poprave prevoznih sredstev,
poprave brzojavov, telefonov ali električnih žic, neodložljiva dela pri
vodnih, cestnih, mostnih ali železniških stavbah, naprava dekoracij
ob posebnih slovesnostih itd.

K zakonitim izjemam spada dalje čuvanje obrtnih naprav
točka 2, člena III.) in naprava inventarja enkrat v letu (točka 4),
ker se inventar med obrtno vršbo ne more npravititi.

Za izvrševanje teh del ob nedeljah ni treba posebnega dovo-
ljenja od obrtnega oblastva. Pač pa mora obrtnik, ako se opravljajo
ob nedeljah v njegovem obrtu v točkah 3. in 4. gorenjega člena ime-
novana dela, to naznaniti obrtnemu oblastvu, in sicer še predno se je
delo pričelo; le v slučaju sile sme to javiti tudi po dokončanem opra-
vilu (člen IV, odst. 2).

Delavcem, ki imajo opraviti ob nedeljah z deli, naštetimi v
členu III, točkah 1, 2 in 4, več kakor tri ure, je dati primernega po-
čitka, kakor odreja člen V., odst. 2.

Člen IV.

Obrtniki, kateri ob nedeljah uporabljajo delavce za dela v členu
III., 1., 2., 3. in 4. omenjene vrste, imajo dolžnost napraviti seznamek,
v katerega je za vsako posamezno nedeljo vpisati imena delajočih
delavcev, kraj in trajno dobo njih dela, in pa kako delo opravljajo.
Ta seznamek je pokazati obrtnemu oblastvu in pa obrtnemu nad-
zorniku, kadar bi ga zahtevala.

Glede na dela, omenjena v členu III., točka 3. in 4., ima imetnik
obrti vrhutega dolžnosti, opravilo teh del, še preden se prično, na-
znanjati obrtnemu oblastvu. Ako nastane potreba, tako delo pričeti
ali nadaljevati, šele v nedeljo, treba je naznanilo obrtnemu oblastvu
podati precej potem, ko se to delo dokonča.

Ta naznanila so kolka prosta.

Ako se naznanilo odda na c. kr. pošto, šteje se to, kakor da se
je naznanilo podalo obrtnemu oblastvu.

V obeh primerih mora obrtno oblastvo preskusiti, je-li res kaj
zakonitih pogojev za to, da se ta dela opravljajo.

Kadar se izvršujejo dela, ki so naštet, v členu III, točkah 1—4,
mora obrtnik o tem napraviti zapisnik, ki naj obsega podatke, ka-
kršne zahteva člen IV., prvi odstavek. Tak zapisnik se zahteva zato,
da morejo oblastva nadzorovati taka dela in presojsati, ali se je do-
tično delo ob nedeljah vršilo iz opravičenih vzrokov ali ne.

V slučaju, da se izvršujejo ob nedeljah opravila, ki so navedena
v točkah 3 in 4, člena III., treba je vsakokrat posebej to opravilo na-
znaniti obrtnemu oblastvu pred pričetkom dela, le v sili tudi po
dovršeni delu. Opravljanja onih del, ki so omenjena v točkah 1 in
2, člena III., ni treba naznanjati obrtnemu oblastvu; za nje se za-
hteva samo že poprej omenjeni zapisnik.

Člen V.

Ako v členu III. pod št. 1., 2. in 4. omenjena dela branijo delav-
cem iti k predpoldanski službi božji, dolžni so imetniki obrta vsa-
kemu delavcu, ki ima pri teh delih opraviti, prvo nedeljo potem dati
prostega časa toliko, da mu bo mogoče iti k predpoldanski službi
božji.

Ako v členu III. pod št. 1., 2. in 4. oznamljena dela trajajo več
časa kakor tri ure, dodeljevati je tem delavcem vsaj 24 ur počitka
prvo nedeljo potem ali pa, ako bi to z ozirom na obrat ne bilo mo-
goče, v kak delavnik, ali pa po šest ur počitka ob dveh dnevih v
tednu.